

Mn. Josep Vaquer i Catà ha mort

FRANCESC VERDURA CAMPENY

Mossèn Josep Vaquer Catà ens ha deixat després d'una llarga malaltia, que finalment ha acabat amb la seva vida, i ens ha deixat en una data força assenyalada: el darrer dia de l'any 2005.

Havia nascut a Canet l'any 1927, al casal pairal de la família Vaquer, al Torrent de Lledoners, prop de la Font dels Gossos, on dues cases més amunt feia pocs mesos que jo també havia vingut al món.

Això fou causa que els primers deu anys de les nostres vides estiguéssim molt units, entre el veïnatge i l'assistència conjunta al col·legi Yglesias dels germans Maristes. Més tard, a principis de l'any 1937, amb la meua família vaig traslladar-me a viure a la riera del Pinar i va començar un allunyament que va ser més accentuat a l'acabament de la guerra civil, quan va ingressar al seminari de Girona per a cursar la seva carrera sacerdotal.

Ara, analitzant tots aquest fets que ja tenen un gruix de setanta anys enrera, contrastant la manera de ser de la seva infància, m'adono que ja era el que sempre ha estat al llarg de la seva vida. Llavors ja tenia un posat greu, seriós, respectuós i que meditava acuradament les seves accions. Crec que havia nascut per a ser sacerdot i que la seva vocació no va ser tardana, sinó que es notava des de la més remota infància, més encara, procedint d'una antiga família profundament catòlica, com poques n'hi havia a Canet.

A pesar del nostre allunyament, sempre vaig estar al corrent de les seves activitats, degut a l'amistat que m'unia amb el seu pare, ja que coincidíem al

Centre Catòlic, sobretot en l'època en què va ser elegit President, ja que jo formava part de la Junta Directiva, primer amb el Càrrec de Caixer i després com a Secretari. D'aquests temps en tinc un gran record.

Quan es va fundar el Centre d'Estudis Canetencs, vam tenir l'agradable sorpresa que va ser un dels primers socis de la nova associació i des de Santa Susanna, on llavors exercia de rector, ens enviava treballs seus per a publicar-los al nostre butlletí. Parlava, és clar, de temes històrics religiosos, però amb molt de rigor i coneixement de causa, amb la seva ploma docta i entenedora que donava goig de llegir.

Més recentment, una vegada diagnosticada la seva malaltia, va tornar a viure a Canet junt amb la seva família, per a anar seguint el tractament assistit per tots els seus; el vaig anar veient setmanalment mentre oficiava la missa del diumenge de les deu del matí.

Llavors es va produir un fet en el qual és com si hi hagués intervingut la mà de la Divina Providència. En una de les reunions de treball del Centre d'Estudis Canetencs es va prendre l'acord que en la reproducció de

llibres que estàvem fent sobre temes Canetencs, seria molt interessant reproduir les obres teatrals que havien escrit canetencs en el passat, ja que es tractava d'un tema que fins llavors estava completament oblidat.

Vam començar gestions per a trobar els originals d'obres teatrals per a poder-les reproduir i divulgar. Personalment jo recordava que molts anys enrera en Josep Maria Vaquer Gras m'havia parlat que havia escrit una petita obra teatral que s'havia representat en el Centre Catòlic a l'inici dels anys vint del passat segle.

Vaig anar a casa de la família Vaquer i el seu germà Ramon i la seva esposa, que van ser els que van atendre la meua petició, em van

proporcionar el manuscrit de l'obra, que porta el títol de «Un Embolic». Els vaig demanar que algun familiar escrivís un petit pròleg a l'obra, explicant una petita biografia de l'autor per a adjuntar-la al llibret que anàvem a fer. Em van dir que l'escriuria mossèn Josep i que ho faria de la manera que se li indiqués.

Vaig anar al seu domicili i li vaig donar les instruccions sobre la llargada del text, que s'hauria d'ajustar a un certa brevetat degut a la petitesa de l'obra. Una vegada aclarit aquest punt, vam començar a parlar llargament sobre les vicissituds de les nostres vides, fent tertúlia junt amb els seus familiars, que constantment el visitaven per a fer-li companyia.

Més tard vaig tornar a visitar-lo per a recollir el seu escrit i aquesta vegada sols, vam tornar a parlar de les nostres vides altra vegada una bona estona i des del moment d'acomiarar-nos ja vaig posar fil a l'agulla per a confeccionar l'obra del seu pare.

Mentre hi estàvem treballant, ens va sorprendre la notícia que l'havien ingressat a l'Hospital Josep Trueta de Girona degut a un agreujament de la seva malaltia. Això ens va moure a acabar l'obra a corre-cuita, perquè els seus familiars, que el visitaven diàriament, poguessin fer-li a mans un exemplar, pensant que li seria grat poder llegir el llibre del seu pare prologat per ell.

Així vam fer-ho i quan a les vigílies de Nadal vaig anar a lliurar exemplars al seu germà Ramon, que m'atenia tot fent el pessebre, va sonar el telèfon, en Ramon s'hi va posar i em va dir tot cobrint l'auricular: «És mossèn Josep». Van enraonar una estona i al final va dir-li. «Saps qui hi ha aquí amb mi? En Paco! I em va dir: «Diu que t'hi posis que vol parlar amb tu».

Vaig agafar l'aparell i vam parlar. Vaig notar que tot quant em deia era com si fos un comiat, encara que d'una manera subtil i encoberta. Sempre deia als seus quan el visitaven que no sofria gens i que estava animat perquè els metges l'estaven curant, crec,

però, que devia fer-ho per a no preocupar-los més del que ja ho estaven i que era plenament conscient que el seu desenllaç era imminent.

Estic convençut que estava ben preparat per a afrontar el final ben cristianament, perquè Déu va fer que disposés de temps suficient i amb tota la claredat de la ment abans de fer-lo pujar al Cel al costat seu.

Espero que sigui així i que des d'allà pugui vetllar per tots nosaltres.

FRANCESC VERDURA CAMPENY

No puc estar-me de reproduir en aquest butlletí el pròleg abans esmentat, que haurà estat el seu darrer escrit en aquesta vida.

És un doll d'amor filial en cada ratlla escrita, que demostra la vàlua d'ambdues persones: l'estimació del fill vers el pare i la curiosa tasca que aquest va tenir en educar els seus fills ensenyant-los els bons principis

Pròleg

Quan a algú se li demana que parli del seu pare sol dir que el seu pare era la persona més meravellosa que hi ha hagut al món. Jo podria dir el mateix. Però a mi no se'm demana que parli d'afeccions personals, sinó que sigui realista. I la realitat és que el meu pare fou una persona com totes les altres, amb qualitats i defectes. Jo, com un bon fill, he oblidat els seus defectes i guardo en la meua ment el record de les seves qualitats, que sortosament foren moltes.

Josep Maria Vaquer i Gras va ser fill de Josep Vaquer Vilaclara i de Justina Gras i Torrent. El seu pare era farmacèutic i havia fet els seus estudis al Seminari de Girona, on estudiaven els que volien ser capellans i altres nois

que havien de seguir carreres diferents. Va ser un gran amic de molts clergues, antics condeixebles seus, que ell tutejava, cosa inaudita en el seu temps. Havia rebut una educació molt clerical i solia ajudar la resta de sacerdots a cantar des del cor parroquial.

No és necessari que m'entretingui parlant del meu avi, ja que la família Vaquer va ser sempre molt coneguda, tota vegada que la nissaga dels Vaquer corre per Canet de Mar des del 1640.

La meua àvia Justina va néixer a can Moreu de Vallgorguina. El seu pare, que es va casar dues vegades, va tenir molts fills i gairebé tots van ser nois. Ella es portava 22 anys de diferència amb el seu germà gran. En el mas Moreu no hi havia pa per a tots i així que els fills es feien grans havien d'anar a guanyar-se la vida allà on podien. El Maresme està ple de persones que porten el cognom Gras i provenen de Vallgorguina. La Justina també va deixar el seu poble i va ser la majordoma d'un capellà de Canet.

Els meus avis es feien grans i no tenien previst casar-se. El farmacèutic tenia llogat el seu títol i li donava una renda que el permetia viure com un reietó. Però també tenia els seus sentiments i des del cor de la parròquia veia entrar a l'església la Justina, una dona alta i ben plantada, i dintre seu es deia: «la Justina fa goig». Un dia el meu avi es va declarar i li proposà el matrimoni. Ella li va dir: «Home, ho podies haver dit abans». Tenia raó. Els dos havien sobrepassat llargament els 40 anys. Tot i això, van tenir un fill, el meu pare, que va néixer el mes de març de 1900. Sempre estava malaltís, sovint enllitat, i no pogué continuar la tradició familiar a causa de les seves malalties i també per motius econòmics. Primer anà a l'escola de cal pare Joan i després va ser alumne dels germans Maristes de Canet, que tot just havien arribat al poble. Un cop gran portà una vida normal i va viure fins els 78 anys.

Va ser un home enamorat del Centre Catòlic de Canet de Mar. Des de molt jove, quan encara era solter, passava molt de temps en el Centre, sobretot quan n'era president. Va ser president diverses vegades i sempre en els pitjors temps, quan l'entitat estava carregada de deutes que altres havien fet. Però l'estima que tenia al Centre el portava a acceptar aquestes responsabilitats. El seu treball principal era eixugar els deutes i, un cop els debits eren fora, poca cosa més podia fer. Ell no era home de córrer pels bars, tot i això els diumenges anava a fer tertúlia al cafè del Centre i sempre demanava el mateix: «Aigua d'Arenys» i li servien una copeta de Calisay.

Quan el meu pare era solter s'enamorà d'una noia maca i de les primeres d'una classe de les monges, era la Teresa Catà Roca. Es casaren i tingueren cinc fills, dels quals ara en queden 4. La mare no va viure molts anys, llavors es casà amb Rosa Espriu i no van tenir més família.

Uns anys abans de casar-se amb la meua mare li dedicà un sainet que titulà «Un embolic». Porta una dedicatòria. *Teresita Catà Roca. A tu et dedico l'obreta aquesta, però no voldria pas que mirassis el valor que té, perquè no en té cap, potser degut a què és la primera que surt de la meua humil ploma, només mira l'apreci i afecte que en dedicar-te-la*

t'expressa l'autor. Encapçala la primera pàgina del sainet una nota que diu: Estrenada amb extraordinari èxit el dia 20 de novembre de 1921 en el Centre Catòlic de Canet de Mar.

El personatge principal de l'obra es diu Sinfiorano Atac. El cognom d'en Sinfiorano s'aconsegueix invertint l'ordre de les lletres i llavors surt el cognom de la meua mare: Catà. Si fem el mateix amb el cognom d'en Bruno llegirem: Teresa.

El meu pare havia sortit a l'escenari moltes vegades. El paper que més li esqueia era el de còmic, de forma que a voltes sortia a recitar alguna poesia seriosa i la gent en veure'l ja reia, doncs creia que el seu poema seria per a fer broma. Això l'havia molestat alguna vegada, perquè era un home que sabia fer broma i sabia representar drames, si calia.

En els pastorets, on es necessitava molt personal, se li confiava el paper de còmic. Moltes vegades l'havia vist fer de «Bato i Borrego». El problema per a ell era que el text era en castellà, que ell mastegava molt malament, però això no era un problema, doncs amb el seu mal castellà en sabia treure molt de suc. Durant molts anys en el Centre s'alternaven els pastorets en català (L'estel de Natzaret) i els pastorets en castellà (El nacimiento del Salvador o la redención del esclavo), que van ser fets per un capellà d'Olot, eren molt bíblics i hi havia pensaments molt bonics.

Quan es féu més gran i al centre hi havia un bon planter d'actors joves ell es limitava a caracteritzar els diferents personatges. No sortia a l'escenari, però cada artista portava la seva marca. Algunes vegades l'ajudava una altra persona que es limitava a fer un o dos protagonistes. Aquest passava molt de temps amb cada un d'ells i realment sortien de les seves mans com una obra d'art. Però el meu pare amb menys temps havia pintat dotzenes i dotzenes d'altres comedians. En els pastorets, per exemple, sortien molts actors, uns

feien d'àngels, altres de dimonis, altres eren simples pastors i, si algun d'ells tenia un paper important, llavors s'esplaiava més amb ells. Però tothom havia de sortir ben pintat segons el paper que representava. No podia pas entretenir-se.

En les èpoques de la joventut del meu pare, al Centre sols es feien comèdies amb homes o amb dones, però mai no eren mixtes. Era necessari tenir-ho en compte en fer el repartiment dels papers. En el sainet «Un Embolic» només hi surten homes, quan hauria estat més normal que el paper del criat l'hagués tingut una dona o una senyoreta. A voltes havien hagut de cagpirar una obra per a adaptar-la a aquest costum i convertir el paper de la dona, que estava a l'original, en un home. O bé hi havia una altra solució, no deixar sortir la dona i des dels vestidors un home imitant la veu femenina deia el text corresponent.

Hi havia encara un altre costum. En el Centre només era permès fer comèdies respectuoses, on regnava sempre el bon seny. S'hi podien representar dramas, tragèdies, comèdies, sàtires... i tot el ventall que hi ha en el món del teatre. Però sempre acabaven amb un sainet. Moltes vegades, després de passar hores i hores preparant un drama o una altra peça, no els quedava temps de pensar en el sainet final.

Aquesta obra del meu pare era molt coneguda i per això sovint, a l'hora d'elegir-ne un, pensaven en el del meu pare, que va ser la que més vegades es va representar. La gent se'l sabia de memòria, però aquest sainet deixava un bon marge per a la improvisació i sempre era diferent. Recordo que en un moment de l'obra, mentre el senyor Atac i el seu criat estaven pendents de la visita esperada, van sentir el timbre. Els donà un sobresalt i sense temps per a dir-se res, es disposaren a endreçar la casa abans d'obrir la porta. Ràpidament un posava una cadira aquí i poc després l'altre ja l'havia canviat de lloc; així mateix passava amb les altres cadires. La taula un la posava endavant i l'altre la tirava enrera, el balancí anava d'ací d'allà. A l'hora de treure la pols tots grataven allà mateix. Tornava a sonar el timbre que els posava més nerviosos i els de dintre contestaven «Ja va». Quan acabaren les maniobres la casa quedà amb un desordre solemne. I quan obriren la porta vingueren les abraçades espectaculars. Mentrestant el públic es feia un tip de riure. Naturalment tot això no estava pas en el guió. Repeteixo. El meu pare fou un home que estimà molt el Centre Catòlic de Canet de Mar. Hi va dedicar bona part de a seva vida. Un cop gran, quan ja no sortia a fer comèdia, anava al Centre molt abans de començar la representació, perquè havia de pintar els comediantes. Sacrificava bona part de la seva vida familiar per estar al costat dels actors. Ara veig que es reconeix el treball que ell va fer editant el seu sainet. Per a mi és una gran satisfacció.

Mn. JOSEP VAQUER CATÀ

